

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО ФАХУ»

Ханнанова О.Р.
(Полтава, Україна)

На сучасному етапі розвитку суспільства підготовка фахівця-еколога є одним із найважливіших освітянських завдань, оскільки від її якості та ефективності буде в значній мірі залежати майбутнє нашої держави. Для забезпечення успішної її реалізації необхідно розробляти освітні програми відповідно до стандартів та навчальні програми освітніх компонентів згідно з вимогами часу, міжнародними принципами, можливостями закладу, потребами регіонів та відповідних нормативних документів.

На сьогодні майбутні екологи навчаються у різних закладах вищої освіти України. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка готувати студентів за напрямом 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (нині – спеціальністю «Екологія») розпочали з 2006 р. Розроблено «Концепцію підготовки фахівців у галузі екології у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка», яка передбачає навчання висококваліфікованих кадрів на інноваційній основі з когорти випускників закладів загальної середньої освіти і професійно-технічних навчальних закладів [1]. Для досягнення здобувачами результатів навчання та формування загальних і фахових компетентностей укладено освітньо-професійну програму «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Серед обов'язкових освітніх компонентів слід виділити «Вступ до фаху», що є підґрунтям для багатьох інших дисциплін, не лише нормативного, але й вибіркового блоку, оскільки відповідним чином визначає вимоги до підготовки фахівця з вищою освітою у галузі охорони навколишнього середовища. Цей курс є вступом до складного багатогранного циклу професійної підготовки еколога. Тому і його вивчення передбачено на початковому етапі навчання у першому семестрі.

Метою дисципліни є набуття здобувачами базових знань про сучасну екологію як комплексну міждисциплінарну теоретично-прикладну наукову галузь, з'ясування ролі та особливостей системного підходу в екології, ознайомлення з моделлю підготовки фахівця-еколога в Україні у відповідності з побудовою європейського простору вищої освіти й наукових досліджень, формування уявлень про майбутню практичну діяльність [2].

Серед основних завдань слід зазначити наступні: ознайомлення студентів із основними термінами та поняттями екології, з управлінням закладу вищої освіти, із основними цілями та завданнями вищої освіти, специфікою фахової підготовки спеціаліста в галузі екології, формування уявлення про екологію як сучасну інтегровану науку та підготовка до подальшого навчання за спеціальністю «Екологія».

У процесі освоєння курсу студенти мають можливість ознайомитися із етапами розвитку та становленням екології як науки, її категоріальним апаратом, основними екологічними поняттями, класичними та новітніми прикладними напрямками досліджень у галузі. Здобувачі освіти розглядають систему державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, особливо звертається увага на поняття моніторингу довкілля як інформаційної основи сучасної екології. Важливе місце у змісті освітнього компоненту відводиться темі «Вища освіта та шляхи її реформування», у процесі вивчення якої розкривається суть поняття вища освіта, визначаються шляхи її реформування, з'ясовуються основні параметри кредитно-модульної системи та особливості ступеневої підготовки фахівців в Україні.

Актуальним для студентів, особливо на початку навчання, є: ознайомлення з особливостями функціонування закладу вищої освіти, із напрямками діяльності його основних структурних підрозділів, із функціонуванням студентського самоврядування, із нормативно-правовою базою організації навчального процесу; вивчення форм організації навчання та здійснення контролю знань і вмінь студентів, основ теоретичної і

практичної підготовки майбутніх екологів. Оскільки здобувачі освіти є обов'язковими учасниками навчально-виховного процесу, стейкхолдерами, то виникає потреба з'ясування поняття ліцензування освітньої діяльності та акредитації освітніх програм, що і розглядається у курсі «Вступ до фаху».

Студенти під час освоєння дисципліни вивчають елементи основ наукової діяльності, шляхи реалізації інтелектуального потенціалу через діяльність студентського наукового товариства, гуртків, проблемних груп, знайомляться із напрямками наукових досліджень на випусковій кафедрі. Важливим аспектом освітньої діяльності у межах курсу є з'ясування головних вимог до написання кваліфікаційних робіт, підготовки наукових публікацій, дотримання академічної доброчесності. Оскільки значна частина навчального навантаження відводиться на самостійне опрацювання, у процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться з особливостями здійснення самостійної роботи, з її бібліографічним оформленням, вивчають алгоритм пошуку інформації. У здобувачів освіти формуються вміння орієнтуватися в постійно зростаючому потоці екологічної інформації, обирати теми для доповіді, публічно виступати та ставити запитання, розвивати культуру мовлення та понятійний апарат у сфері екологічної тематики, спрямовувати свою наукову діяльність на вирішення регіональних екологічних проблем, працювати з науковими фондовими матеріалами та періодикою.

Важливим для студентів є усвідомлення значущості обраної професії та кваліфікаційних вимог до фахівців-екологів, що і розглядається у тематиці освітнього компоненту. Здійснюється ознайомлення із завданнями, структурою та функціями основного, спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади України з питань охорони навколишнього природного середовища та екології, первинними посадами, які може обіймати випускник-еколог із повною вищою освітою.

Таким чином, зміст навчальної дисципліни «Вступ до фаху» спрямований на формування у здобувачів освітньої програми «Екологія» професійних компетентностей, уявлень про свою майбутню діяльність, засвоєння необхідних знань на базі основного понятійно-термінологічного апарату екології, які б допомогли зорієнтуватися у всьому переліку фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін та отримати початкові вміння для прийняття самостійних рішень.

Список використаних джерел:

1. Смоляр Н.О., Ханнанова О.Р. Концепція підготовки фахівців у галузі екології в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXI Карішинські читання)*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Полтава, 2014. С. 228–231.
2. Ханнанова О.Р. Вступ до фаху: методичні вказівки до практичних занять із навчальної дисципліни для студентів I курсу напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Полтава : Вид. Шевченко Р.В., 2015. 79 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ГРОМАДЯН СТАРШОГО ВІКУ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СОЦІУМІ

Хімчук Л.І.

(Івано-Франківськ, Україна)

Історичний перехід людської цивілізації в Інформаційну епоху, характеризується можливістю швидкої комунікації в глобальному масштабі та обробкою великих обсягів інформації й існуванням інформаційних мереж, що суттєво змінюють умови життя людини в сучасному соціумі. Стратегічного значення набувають цифрові вміння